

Avalon-Flash

Informatieblad van Speleoclub Avalon vzw – Jaargang 2 – Nr 18

Inhoud:

- **Fagnoules (Dago)**
- **Mautain (Dago)**
- **Tochtje in tsysteem (Frank)**

Ja, ja het is langs daar te doen: da's het vervolg van de Siphon Moche

Voorwoord

Opmerkingen en nieuwe verhalen zijn steeds welkom op het welgekende e-mail adres.

Fagnoules

S6 & S7: De duikers zoeken het vervolg ...

16/7/2007 - Door Dago

Een uurtje vroeger dan normaal vertrekken we (Paul/Annette/ Dago) om 7:00 reeds richting Fagnoules. Er staat dan ook heel wat werk op de planning. Het trio van de vroege shift ging eerst de Siphon Moche leegruimen want het puin van de vorige ploeg lag daar nog steeds. Dus om 9:05 duiken we de grot in met reeds een aardige karrenvracht materiaal, waaronder een loodzware sherpa met daarin een groene kist ☺

Deze dumpen we al snel in de Salle des Arcs, we zullen die later op de dag wel verder meenemen. Aan de Siphon Moche aangekomen blijkt het water zo'n 15 tot 20 cm hoger te staan dan normaal. Hoe kan dat nu weer, een barrage, een terugloop of zo? Het hoe en waarom zal bij Paul en mezelf heel de dag door het hoofd spoken. Ergens in de namiddag pas komt Paul er dan achter: doordat de grote oranje darm waardoor de rivier stroomt de Siphon Moche dwars werd er in de sifon een dam gevormd waardoor het water dus steeg. Zo simpel was de uitleg, de darm ligt nu trouwens over heel de lengte langs links dus het risico op een dam is nihil nu.

Enfin de pompen werden gestart en al snel begint de sifon te gorgelen, best wel een grappig geluid vond ik, sommigen zullen het eerder akelig vinden. Na een kwartiertje of zo is het niveau dan al genoeg gezakt en kunnen we het puin ruimen. Er komt heel wat puin uit, waaronder 2 joekels van jewelste. De sifon is al een stuk ruimer en wanneer het laatste beetje water er nog staat vertrek ik reeds richting andere kant om daar het puin te gaan ruimen.

Ook hier liggen weer heel wat brokken maar deze kan ik gewoon voor me uitduwen zodat ze het watervalletje af donderen. Nu ik hier toch ben ga ik dan ook maar eens tot aan de S6. Het stukje tussen de 2 sifons is eigenlijk best wel mooi gevormd en is de desob zeker waard.

Nu alle puin weg is, is alles klaar voor een perfecte begeleiding van de duikers tot aan de S6. Dus reppen we ons terug naar buiten en reppen is een understatement in dit geval. Annette en mezelf rennen bij momenten achter een ontketende Paul aan. Onderweg komen we Dirk tegen die al eens was komen kijken waar we bleven en hij vertelde ons dat de duikers er nog niet waren, en dus kon het gas er een beetje af. Om iets over 11:00 staan we dan terug buiten en zien

we dat de duikers, Jacques en Michel, zich net aan het prepareren zijn. Ook Jack London is er bij en Bart vervolledigt dan de equipe. 8 speleo's in totaal dat moet dus volstaan voor de berg materiaal die er moet verzet worden vandaag.

Een kwartiertje later zijn we terug op weg. In de Salle des Arcs pikt Annette die sherpa met die mysterieuze kist terug op en Paul en mezelf nemen nog een rolletje brandweerslang mee tot in de Salle Obscure. Je kent ze wel zo'n rolletje brandweerslang 30m lang en 150mm diameter, krogen zijn het, je sleurt je daaraan echt te pletter. Later zullen Paul, Jack en ik nog een halve heen en weer trip doen om dat kring vanaf de Salle Obscure tot voorbij de Siphon Moche te brengen. De rest van de ploeg is ondertussen ook reeds begonnen met de afdaling en zo geraakt al het duikmateriaal redelijk vlot tot aan de S6.

Hocus- pocus en ...de waterval is verdwenen

Terwijl de duikers zich dan klaarmaken beginnen we dan maar al voorbereidingen te treffen om de darmen voorbij de "Siphon Moche" te verlengen en net op het moment dat ik toekom met het laatste stuk darm, hoor ik nog net Jacques's zijn ontspanner 2 keer klikken.

Dedju die zijn al vertrokken. Jack, Paul en ikke hadden ons de benen van onder het lijf gekropen om alles zo snel mogelijk daar te krijgen zodat de duikers direct al de 2 darmen door de S6 konden trekken. Maar we kwamen dus 10 seconden te kort. Die darmen erdoor halen zal dus voor later op de dag zijn.

Nu begint dan het iets rustigere deel voor ons. Ik neem de eerste wacht aan de S6 voor mijn rekening en ondertussen hoor ik in de verte de Hitachi. Daar zijn ze dus al aan de volgende reeks gaten aan het boren. Ik moet wat ingedommeld zijn maar plots schiet ik wakker. Het geluid van het watervalletje verstomt plots. Ik denk: shit dat kan enkel maar wanneer de captage aan de grote waterval niet meer werkt. Dus ik rep me terug en wanneer ik dan aan de uitkomst van de S5 kom is het debiet dat uit de buis komt aanzienlijk lager. Eventjes vrees ik dat ik een kolkende watermassa ga zien aankomen rollen door de sifon maar dan begint plots de captage weer aan te zwellen en spuit bij momenten de rivier onder heel hoge druk uit de buis.

Ik kruip toch maar naar de andere kant van de S5 en al snel kom ik te weten waarom die captage zo raar deed. Dirk, Bart en Annette waren boven aan de waterval aan de captage aan het werken waardoor deze bij momenten niet meer naar behoren werkte. Ik eet snel wat want ondertussen heb ik het verdomd koud gekregen. Handen en tanden kan ik niet stil houden en ik daver over heel mijn lijf. Om me verder op te warmen ga ik dan maar eens naar de Cheminée Nada kijken. Een modderbad en een klim van zo'n 7 meter brengen me tot in de nok van de klokvormige cheminée. Voila ik ben weer opgewarmd en kan er weer wat tegen. Wat een mens al niet moet doen om warm te blijven ☺

De rest van tijd doden we met kleine klusjes en tegen een uur of 5 verzamelen we aan de S6. De duikers komen terug en brengen goed nieuws mee. Ze zijn dan wel niet door een laatste étroiture geraakt maar ze konden wel reeds in een nieuwe ruime galerij kijken. Ze raden ons dan ook om zo snel mogelijk aan die S6 te beginnen pompen. De première voorbij de S7 via een shunt ligt namelijk binnen handbereik, en daar voorbij hopen we in een nieuw en hopelijk groot vervolg te komen. Jacques trekt dan nog de 2 broodnodige darmen door de S6 en wanneer hij er toch wel langer over doet dan gewenst kijkt Michel toch wel enkele keren bedenkelijk naar het wateroppervlak. Maar dan na nog enkele minuten is Jacques terug en ligt alles klaar voor een aanval op die S6.

Alle materiaal wordt ingepakt en de portage naar buiten kan beginnen. Ik neem reeds 2 kits mee en vertrek richting uitgang. Wanneer ik net aan de S2 (exterminée) kom hoor ik een rommelend geluid door de grot rollen. Amaai dat zal weer een serieus patat geweest zijn daar aan de Siphon Moche. De rest van de bende volgt verspreid over heel het traject en om 18:20 is dan iedereen inclusief een massa kits uit de grot. Die mysterieuze naar verf ruikende groene kist hebben we trouwens niet meer gezien.

Na nog een verdiende trappist en portie kaas in Pur-nade rijden we moe maar zeer voldaan richting Ant-

werpen. De plannen om in het weekend van 1 september een eerste pomppoging te doen aan de S6 liggen dan ook al klaar, en dromen van een grote première mag, vandaag hebben we dat zeker verdiend.

Mautain

De Grotte Mautain blijft verbazen: 4/8/2007 (Dago)

Terwijl het overgrote deel van de club op de PSM zit gingen Jos en ik verder graven in ons nieuw project: Grotte de Mautain in Sinsin. Om 9:30 zijn we reeds bezig en onderzoeken we eerst de hele grot met wier-rook en her en der verslepen we wat stenen. Maar naar boven is het niet of is het te gevaarlijk. Dan maar verder graven aan de terminus. We graven ons eerst een veel gemakkelijker positie en al het graafpuin dumpen we in de open meander langs rechts.

Het is al een eind in de namiddag als we beslissen om de eigenlijke stop van de galerij aan te vallen. We waren voorheen ongeveer anderhalve meter voor het einde van gang naar beneden beginnen graven maar daar kregen we zicht op het vervolg van de meander en die ging toch richting eindstop. Dus konden we evengoed direct helemaal achteraan beginnen. Zo gezegd zo gedaan en na een uurtje of zo kan ik uiteindelijk aan de rood gekleurde (veel ijzer in het sediment) eindstop beginnen graven.

Jos aan het werk aan de terminus

Al gauw begint er puin van boven te vallen en krijgen we zicht op een dwarsdiaklaas die zowel rechts al links snel te smal wordt. Dedju als het langs daar is dan zijn we vertrokken voor een lang graafproject. Maar misschien kunnen we rechtdoor. Steek, steek, steek, TOK ??? TOK !!! Grrrrrrrr een rotsblok ligt dwars in de weg. Jos slaagt erin om over de rand van het blok te loeren en ziet een vervolgje tussen de blokken, echter niet penetabel. Dan maar de andere rand van dat blok zoeken, en na ettelijke bakken klei en stenen vind ik de rand en wat meer is onder dat blok is er een klein spleetje.

Graven maar en al snel is de spleet over de hele breedte vrijgemaakt. En ziedaar na wat gewriemel kijken we in het vervolg van de grot.

De passage Gardena voor het doorgraven.

De grote legerschap komt uit de kit en we dumpen nu de klei in het gat dat we deze morgen hebben gegraven, Niets geen bakken trekken meer, gedaan daar mee dat moet hier vooruit gaan dat was ons motto.

Het vervolg lonkt, we zien 4 meter ver.

Maar dan weer TOK, TOK en lastig blok langs links ligt in de weg. Jos en ik trachten er uit alle macht beweging in te krijgen. Ik ga zo hevig te keer dat ik het na verloop van tijd er gewoon benauwd van krijg en ik moet efkes op adem komen.

Jos heeft ondertussen dat k <censuur> t blok eruit en kan erdoor. Hij geraakt zo'n 4 meter ver en ligt dan voor een volgende te smalle passage. Maar deze is groot genoeg om erdoor te kijken en Jos ziet een vervolg van zo'n 4 meter dat breder(?) wordt. Maar het is al redelijk laat en onze pijp is al meer dan uit dus besluiten we om dit voor de volgende keer te laten. Trouwens de "passage Gardena", zoals we de doorgegraven passage willen noemen moet toch nog iets dieper worden uitgegraven want nu is het toch wat aan de lage kant.

Conclusie: de Mautain blijft ons keer op keer verbazen, en meer de volgende ploeg doet zowieso minstens 4 meter première ☺

Enkele weken later sta ik met de kids aan de ingang tijdens onze klassieke grotwandeling doorheen het berenbos en voel eens aan de ingang. De groot blaast nu ijskoude tocht uit. Dit is de eerste keer dat ik dat aan de ingang voel. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het opengraven van de passage G. Nu kan de luchtstroom blijkbaar helemaal tot aan de ingang geraken. Daarvoor ging de tocht ter hoogte van de dwarsdiaklaas recht omhoog. Maar nu komt alvast een deel tot aan de ingang.

Een doorbraak 2/9/2007 (Dago)

Terwijl een grote bende (8 man) in de Fagnoules tracht de S6 te pompen ging het trio Peter VdB, Jos en mezelf verder doen in de Mautain. Vorige keer waren Jos en ik gestopt op een volgende door te graven passage met daarachter een zicht op een vervolg. Zouden we vandaag tot daar geraken, dat was de vraag die ons bezig hield.

Enfin een uur later dan normaal duiken we om 10:30 de grot in. Peter installeert zich aan het nieuwe stukje en al snel draait de graafmachine op volle toeren. We hebben 2 grote bakken en die gaan aan een rotvaart op en af. Na een half uur zijn we dan alledrie ook al nat van het zweet. "Zeg mannen, 't is niet omdat we een uur later zijn begonnen dat we dat uur moeten inhalen hé" is dan ook een repliek die door de grot gaat. Jos heeft het zo warm gekregen dat hij zelfs zijn texair uit doet.

Nu de vorige passage en de pijp tot aan de volgende versmalling uitgegraven zijn tot een comfortabele hoogte vallen we dit obstakel met volle moed aan. Ondertussen signaleert Jos ook nog dat het putje waar je in staat eigenlijk ook nog verder gaat dus het plan om hier het zand in te storten laten we maar varen en dus moet al het zand er helemaal uit getrokken worden. Al een geluk dat we met 3 man zijn.

Het graven gaat echter zeer vlot nu en na een kleine meter zie ik dat er een beetje verder een volgend putje zit. Enkele grote rotsblokken liggen eventjes dwars maar Peter maakt er snel komaf mee en zie daar we zijn reeds aan dat putje. Dit loopt dood en dus kunnen we dit gebruiken als dumpplaats voor het zand. En dan komt de onverwachte melding van Peter, ik kan er bijna door en het wordt daar breder.

Na nog eens 10 minuten graven kruipt Jos al eerste verder. De eerste meldingen zijn echter niet zo hoopgevend. Veel los zand enkele blokken die wat raar hangen en het gaat terug naar boven. Jos staat aan een cheminée van zo'n 3 meter hoog. Peter en Jos vragen dat ik toch maar voor de Passage Gardena blijf zitten, je weet maar nooit. Dus zit ik daar nagelbijtend te luisteren hoe ze zich omhoog werken aan die cheminée. Hun stemmen verstommen meer en meer en ik hoor nog net dat het daar groter wordt en dat Jos in een zaal zit. Dedju zeg mannen mag ik ook nog niet komen ?

Dan komen de verlossende woorden. Dago kom ook maar af alles is veilig genoeg. Snel neem ik het tonnetje mee waarin het fototoestel zit en weg ben ik. Eerst een boyau van zo'n 7 meter de "Boyau Gardena" en daarna wordt het breder. Peter is net enkele treden aan het maken aan de cheminée en een beetje later staan we boven. Jos zit reeds een beetje verder en zo'n 2 meter hoger te wachten in het zaaltje. Langs rechts kan je op verschillende plaatsen naar beneden kijken en op enkele plaatsen kun je er enkele meters in afdalen maar alles loopt dicht op blokken.

Peter beklimt een eerste cheminée

We klimmen tot bij Jos en zijn alledrie stomverbaasd wat we zien. Een zaal van zo'n 15 m lang, opgedeeld in 2 delen door wat blokken in het midden, 5 m breed en 1,20m hoog met een perfect vlak plafond, daaronder een mooie kleivloer. Maar wat het meest bizarre is dat we hier amper 1 tot 2 meter onder oppervlakte zitten en dan reeds zo'n zaal, dat kom je niet vaak tegen. We verkennen de zaal langs de rand want die kleivloer willen we behouden. Volgende keer moet hier een balisage komen. Aan de bovenzijde van de zaal loopt echter alles dood wat ook te verwachten was natuurlijk we zitten hier bijna buiten. Her en der ligt er ook wat vossenstront en een vleermuis fladdert door de zaal.

Waar is het vervolg? Tocht is er nog wel maar door het groot volume van de zaal is deze moeilijk te traceren. Aan de andere kant van de zaal zijn er 2 mogelijkheden een putje in de blokken levert echter niets op. Een ander plek geeft zicht op een put waarachter het terug

groter is. Maar de toegang is nog te smal en dus graven we deze open. Nu is het mijn beurt om eens als eerste te gaan. Behoedzaam laat ik me zakken in het putje van zo'n 3m. Ik steek mijn hoofd onder een rotsboog en mijn lamp schijnt in een groot vervolg dat zowel naar links als naar rechts gaat. Jos en Peter staan dan ook snel beneden en we gaan verder. Onze dag kan nu al niet meer stuk en het is nog niet gedaan.

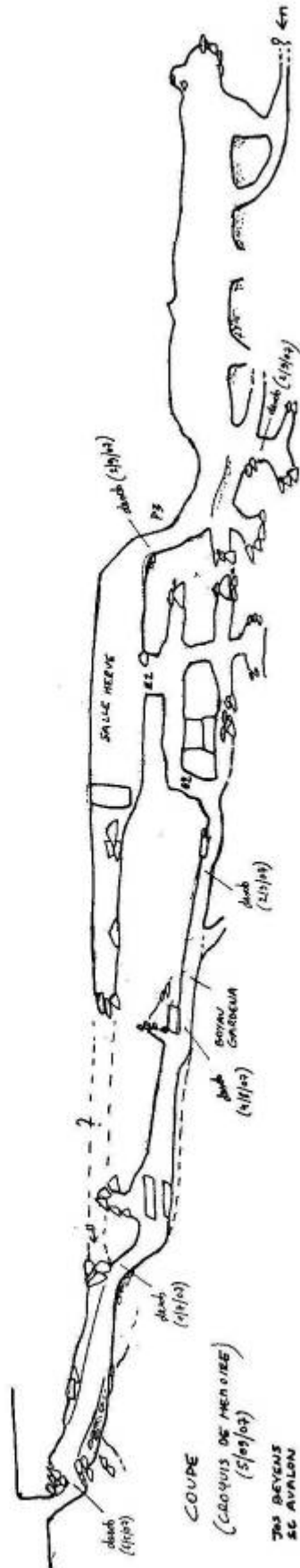
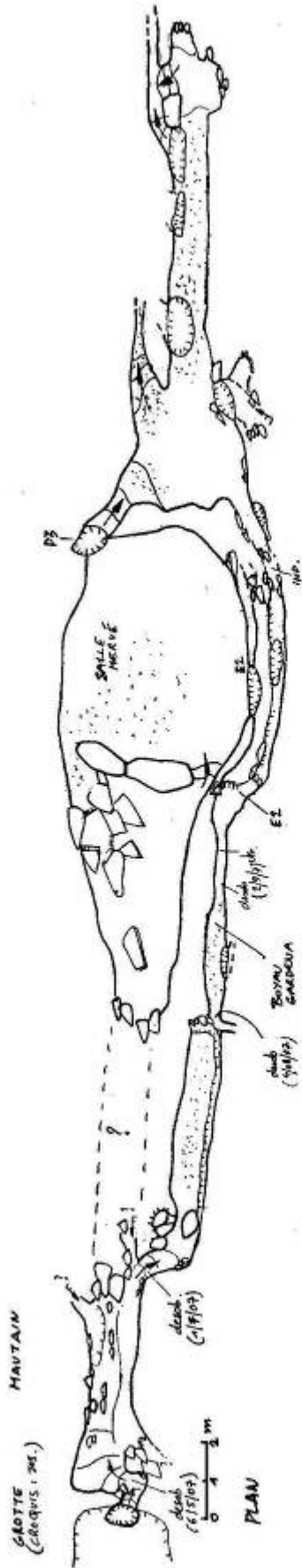
We komen in een hoge galerij terecht en al snel merken we dat dit de galerij is waar we daarnet via de 2 klimmetjes zijn uitgeklimmen en dat we die instorting van daarnet gepasseerd zijn. Overal zien we heel veel losse klei met een soort van kraters erin. Deze geven een zicht op een onderverdieping. We vorderen langs boven tot we een 10-tal meter verder aan een putje komen. Jos en Peter dalen er in af en vinden daar een vervolg waaraan gegraven moet worden. De tocht komt in elk geval van daar en na een meter of 3 wordt het weer breder.

Wat doen we, graven of wachten tot de volgende keer zodat er ook anderen van de club kunnen meegenieten? We kiezen voor het laatste en beslissen alles nog eens goed te bekijken op de terugweg. We vinden nog een mogelijk vervolg tussen de blokken waar we enkele meters in kunnen afdalen, te onthouden voor wanneer de andere plek niets geeft. Ook hier komt er goede tocht van beneden maar een desob hier is niet eenvoudig.

Halfweg de salle Hervé.

Terug buiten schatten we dat de gehele ontwikkeling van de Mautain richting 75m zal gaan, niet slecht voor een grotje waar we amper 2 volle dagen in gewerkt hebben. Volgende keer moeten we hoe dan ook beginnen aan de topo want anders gaan we een te grote achterstand krijgen alsook moeten we een balisage voorzien al is het een tijdelijke om de kleivloer in de Salle Hervé te beschermen. Want zo gaat dat zaaltje heten, het was trouwens samen met zoon Hervé dat ik de Mautain had gevonden en daarom krijgt de kleine kapoen een vermelding voor de eeuwigheid. Ik denk dat ik hem nog mee ga nemen in de bossen hij heeft een neus voor grotten.

9/9/2007 : Eerste topodag

Op 9/9 staan we wederom aan de ingang van de Mautain. Vandaag met 4 man: Jos, Peter Vdb, Tobias en ik. Het eerste werk van de dag is het opkuisen van een depressie die naast de Mautain ligt, 2 volle vuilniszakken afval komen er uit. Ik kan het maar niet begrijpen wat iemand bezielt om zo diep in het bos zijn afval te komen dumpen. Soit, daarna duiken Peter en Tobias de grot in en ze brengen een balisage aan in de Salle Hervé om een maagdelijke kleivloer te beschermen, daarna graven ze op verschillende plaatsen in de achterste galerij maar op een verbinding met een gekend stuk van de grot doen ze geen première. Echter Tobias is wel blij dat hij als eerste deze nieuwe verbinding doet.

Jos op wacht aan de ingang van Salle Hervé

Ondertussen beginnen Jos en ik met de topo. Na een 2-tal uurtjes staan we na 14 meetpunten in de Salle Hervé en zien we dat de balisage perfect staat. We hebben alle afstandsmetingen met de Bosch laser gedaan en ik moet zeggen dat werkt zeer handig. We besluiten om eventjes naar de anderen te gaan kijken om te zien wat die zoal hebben gedaan. We veronderstellen dat de 2 gravers ergens van achter zitten en gaan hen zoeken. Maar helemaal van achter is niemand te zien, tiens waar zitten die dan. We hadden ze wel al een paar keer gehoord en na wat zoeken vinden we ze tussen de blokken waar Peter een vervolg meent te zien.

We overleggen eventjes wat te doen, want we vinden het toch niet volledig verantwoord om de jonge Tobias

(hij is 14 jaar) reeds tussen de blokken te laten werken. Dus neem ik de plaats in van Tobias en die gaat Jos dan helpen met de topo. Jammer dat Fancis deze morgen heeft afgebeeld, we hadden hem goed kunnen gebruiken op dit moment. Peter graaft ondertussen een smalle pijp bijna volledig uit om tot aan het begin van een meander te komen. Bijna want Peter geeft de fakkel aan mij over op het moment dat er 1 blok in de weg ligt dat hij er niet direct uit krijgt. Wanneer ik dan vrij eenvoudig dat blok weg krijg kan ik tot aan het begin van de meander kruipen.

Daar ligt een groot blok dwars in de weg en ik vrees het ergste, dat krijg ik nooit weg, denk ik. Maar nadat ik het losse puin heb laten vallen wring ik 2 maal met het plantenschopje en het blok dondert met veel kabaal naar beneden. Wat een meevaller, de rest is kinderspel en 2 minuten later laat ik me zakken in de zeer smalle meander. Hmmm beneden is het wel heel smal, daar geraak ik wel in maar niet meer uit. Langs boven (sleutelgatprofiel) is er wat meer plaats maar daar liggen wat blokken in de weg. Deze verhuizen snel van plaats tot een groot blok de weg verspert. Jammer want als dat blok weg zou zijn dan kunnen we langs boven vorderen. Maar dat zal voor een andere keer zijn wanneer we eens met de Hilti passereren. Jos komt ook eens kijken en komt uiteindelijk tot dezelfde conclusie.

We besluiten om de dag af te ronden met nog wat wierrook testjes maar de luchtstromen spelen met onze voeten en op het einde van de grot is het niet duidelijk van waar de tocht nu eigenlijk komt. De tocht is er wel overduidelijk maar een deel is vermoedelijk een circulatie tussen de gekende delen van de grot. Echter we zijn allemaal zeker de instorting op het einde is niet het einde van de grot daarvoor is de dimensie van de galerij gewoon te groot en is er teveel tocht. Ook graven Tobias en ik nog een spleet open maar verder dan een holle ruimte onder grote blokken komen we niet. Het groot vervolg zal dus voor een andere keer zijn.

We blazen de aftocht en eigenlijk mogen we wel content zijn. De topo is deels gedaan de balisage is aangebracht en her en der zijn er kleine vervolgen gevonden. Volgende keer gewoon met genoeg volk zijn om die eindtremie aan te pakken en dat blok in de meander weg te werken en dan zien we wel.

Hieronder nog de bevindingen van Tobias, een nieuwe desobber in spé:

Het mooie aan de Mautain vond ik de meander en de kleigangen die hadden ook wel iets. Topograferen is niet echt iets voor mij en het graven vond ik wel super tof (bakken dragen vond ik ook heel tof maar minder dan graven). Een paar nieuwe metertjes doen vind ik ook wel tof zo première ook al was het maar een stuk dat we al wisten waar het uitkwam toch vond ik het tof. Wel jammer dat we geen doorgang hebben gevonden naar een nieuw stuk in de grot. Ik wil nog wel eens meegaan in de Mautain hopelijk zijn er dan vleermuizen (dat vind ik wel spijtig dat ik er geen heb gezien).

Echo's van een onwaarschijnlijk tochtje (door Frank Saenen).

Datum: 31/7 t/m 3/8/2007

Grot: tsisteem

Tocht gedaan, samen met Erik, Mark en Paul.

Dit verslag is eigenlijk een tweede poging om iets zinnig op papier te zetten over mijn tocht naar de fond in Anialarra. Het eerste verslag – ik was al enkele dagen terug thuis en de grote secours beheerste net het nieuws – bleek al snel vodde, en door een en ander was er geen tweede gekomen. Tot Paul, over wie later meer, van zich liet horen en vroeg om alsnog iets op papier te zetten voor het grote verslag.

Dat ik mee zou gaan naar de Anie – schattig toch dat zo'n monsterlijk grote grot een koosnaampje krijgt dat je eerder aan een roze barbiepop zou geven – wist ik zelf natuurlijk al wel zo'n klein jaar. Ik was daar dat jaar niet mee bezig, noch sportief, noch organisatorisch. Ik had weinig gegrot, het brevet had ook veel tijd in beslag genomen, ik was 1 (één) keer gaan jumaren en dat leek me geen probleem te vormen. In alle zorgeloosheid vertelde ik mezelf dat een pantin me ook niet nodig leek, waarover later ook meer. Ik ben dat hele jaar intensief bezig geweest met een aantal totaal andere zaken die deadline-gewijs moesten afgeraken... Kortom in mijn kop zat er een stemmetje dat vrijwel onhoorbaar anialarraaaaah fluisterde, en eigenlijk ben ik dat stemmetje pas rond 15 juli beginnen horen.

In Sainte-Engrâce aangekomen, bleek de druk meteen op de ketel te zitten. Hoewel niemand het met zoveel woorden wilde toegeven, bleek de adem van Rodez in de nek van Avalon toch te heet te zijn. Om kort te gaan, 40 uur na aankomst lag ik met de kompanen in het hoogtekamp, klaar om de spits af te bijten van drie weken exploegjes in de grot. Ik was zelf maar één keer ooit in de grot geweest, zeven jaar geleden, waarbij ik met de Jos gedurende 2 dagen het stuk heb getopografeerd tussen het Spaanse kamp en de vouïtes. Dat was toen wel meegevallen, afgezien van een ijzige kou tijdens de ochtend en avondrituelen aldaar (de huidige bivak is veel minder koud), en vooral de doodsangsten die ik daar heb doorstaan, doordat ik tijdens het lange wachten bij het terug naar buiten jumaren (Pozo Ibarra, Exteremist) was gaan plassen en door de kou (of iets anders?) stomweg vergeten was mijn delta dicht te draaien, en dat pas gemerkt heb zo'n 60 meter boven de grond. Maar swat, dat zijn oude koeien.

Ik zal niet heel de tocht, zoals ik die heb mogen onder vinden, gaan beschrijven. Ik richt de schijnwerpers op enkele dingen die voor mij de tocht tot een droom en een nachtmerrie hebben gemaakt, en, voor mijn kompanen, soms ook tot een nachtmerrie.

Eerst de nachtmerrie voor m'n kompanen. Ik zou zeggen vraag het hen zelf, misschien eerder aan Paul dan aan Erik en Mark. Ik heb eens horen zeggen dat Paul immers heel objectief, genuanceerd verslag kan uitbrengen over zo'n zaken. Nee, het ging niet rap, t.t.z. traag, in het afdalen (af dalen in C, huh?), in het jumaren (pantin, huh?), in het vorderen beneden. M'n materiaal varieerde van voldoende naar wegwerp. Als ik me niet vergis heeft Paul op zijn eigen wijze hulde ge-

bracht aan mijn gesukkel, door op een plek waar hij m'n carbuurpot heeft hersteld een leeg flesje water te zetten, waarvan het stopje tussen de blokken was gevallen als gevolg van die reparatie. Lezer, kan u zich de sfeer-van-het-moment voorstellen? Te weinig batterijen bij, noedeltjes in het hoogtekamp laten liggen enz. enz.

Dan de nachtmerrie voor mezelf. Die vermoeidheid en andere ongemakken zoals kou en wc-gebruiken e.d. heb ik er gelaten bijgenomen. Het jumaren heb ik wel serieus onderschat, maar goed, het kon blijkbaar ook nog erger. Ik heb dag 1 – we waren al beneden – de ergste buikkrampen van m'n leven gehad. Ik bespaar u de spetterende details, maar m'n buik ontplofte zowat. Op het einde van dag 3 kreeg ik het op m'n seskes. Ik wilde eruit. Ik was wel blij met de succesjes die we dag 3 aan de fond geboekt hadden, maar ik denk dat het vooral het niet gewoon zijn van meerdere dagen in die omstandigheden (speleo en bivak) te vertoeven was, dat me halsreikend deed verlangen naar buiten. Zon. Licht. Douche. Eten. Normaal doen. Buiten. Buiten. Thuis. Kinderen (2 van de drie had ik ook 2 weken al niet meer gezien).

De droom. Hiervoor is het goed dat er een paar week tussen deze tocht en dit verslag zitten. Om de dingen wat te kunnen laten bezinken, alles eens netjes op een rijtje te zetten. Om eerlijk te zijn ben ik heel geëmotioneerd uit die grot gekomen. Geen siroop, suikeren sentiment, met bleiten en zo. Maar aan de voet van de putten, vlak voor het jumaren, was ik er bijna zeker van dat ik bij het buitenkomen wel een traan zou laten van...tja van wat? Het quasi-ongeloof dat je terug zonlicht ziet. Iets anders was het plotse, heel scherpe besef dat zo'n onderneming echt ploegwerk is. Voor de meesten is dat evident, maar hier is het mezelf heel hard opgevallen. Kleine attenties van m'n kompanen bleken goddelijk. Dat stukske sossies, zelfs de zure wijn van Erik waren verrukkelijk. De kom muesli die Paul me 's morgens gewoon voor m'n neus zette was een feest. Iedereen ongeveer altijd goed gezind (ja Paul, ongeveer). Paul die bij het jumaren wel 6 keer "départ" riep, maar dan wel aan dezelfde fractie, om mij de indruk te geven dat ik hem toch min of meer kon volgen... Teveel om op te noemen, maar zonder het eindeloze geduld, de kleine (voor mij soms heel troostende) gebaren en de relativerende humor van de kompanen had het pas echt een calvarie geweest. De inspanningen en het afzien dat ik in deze tocht heb ondervonden, werkten eigenlijk louterend. 't Is alsof zo'n tocht u verplicht om wat bescheidener te worden. Gedaan met stoere klap. Je bent klein tegenover zo'n geweldige natuur. Een goeie les.

Ik zou nog zoveel meer kunnen zeggen, willen schrijven, maar ik hoop dat dit relaas volstaat. Het is ook niet de bedoeling dat dit boekje een groot psychologisch drama wordt. Mijn verhaal levert ook geen substantiële bijdrage aan effectieve exploratie, topo, laat staan secours. Daar is de rest van dit boekje mee gevuld. 't Waren gewoon wat losse mijmeringen over een – en dit is de slotsom – fantastische tocht.

Nota van Paul: wegens een probleem met mijn Word staan er bij deze foto's geen ondertitels (na 13 crashes heb ik het opgegeven), maar het is duidelijk: alle drie de foto's (en er zijn er nog véél meer!) tonen een, om zijn eigen woorden te gebruiken, *bescheiden* Frank.